

Nr 426

Av herr Larsson i Borrby m. fl., angående valbarheten till inflyttningskommuns styrelser och nämnder.

(Lika lydande med motion nr 361 i Första kammaren)

Genom successiva reformer har medborgarnas möjligheter att delta i samhällsarbetet underlättats. Principen om att varje medborgare, som inte är omyndigförklarad eller satt i konkurstillstånd och som uppnått 23 års ålder, är valbar såväl till den beslutande kommunala församlingen som till dess styrelser och nämnder är genomförd.

Bestämmelserna för valbarhet till kommunens styrelse och nämnder är emellertid så utformade, att personer vid flyttning från en kommun till en annan i vissa fall inte är valbara i någon kommun för en hel valperiod som omfattar fyra år.

Val till kommunens styrelse och nämnder förrättas i december månad för den kommande fyraårsperioden. Den person som flyttar in i en kommun samma år som detta val sker blir, även om han blir mantalsskriven i kommunen vid ordinarie mantalsskrivningstillfället oktober—november, inte valbar för hela den framförliggande fyraårsperioden. Genom att han inte är boende eller mantalsskriven i den kommun varifrån han flyttar är han heller inte valbar där. Genom flyttning är således en sådan person inte valbar i någon kommun, trots att han flyttat före mantalsskrivningstillfället.

Denna lucka i bestämmelserna om valbarhet till kommunens styrelse och nämnder finner vi vara betänkelig, eftersom denna person i full utsträckning erlägger kommunal skatt. Valbarheten inträder visserligen året därpå, men då har som nämnts val för fyraårsperioden redan skett. Han kan endast komma i fråga vid fyllnadsval eller vid tillsättande av nya nämnder eller kommittéer inom den oreglerade förvaltningens ram.

De skäl som kan finnas för en viss »karantänstid» i den nya kommunen för att lära känna förhållandena där är inte så starka att de motiverar ett bibehållande av nuvarande bestämmelser. Det torde heller inte vara lagstiftarens mening att bestämmelserna skall verka på detta sätt, och det finns, såvitt vi kunnat finna, inte utsagt vare sig i kommentarerna till bestämmelserna eller i deras förarbeten, att man medvetet konstruerat lagen om valbarhet till kommunens styrelse och nämnder på detta sätt av någon särskild anledning.

Enligt vår uppfattning innebär förhållandet att en nyinflyttad person,

trots att han avlämnat sina mantalsuppgifter för mantalsskrivning, inte är valbar till styrelse och nämnder en diskrimination eller i varje fall en reducering av hans rätt som medborgare att delta i samhällsarbetet på det kommunala området.

Vi finner således en ändring av bestämmelserna befogad. När mantalsskrivningen skett i oktober—november, bör ett bevis kunna utfärdas för den nyinflyttade som visar att han inte är boende i någon annan kommun och att han genom avlämnande av mantalsuppgifter avser att mantalsskriva sig i den kommun vartill han flyttat. Ett interimistiskt fastställande av mantalsskrivningen bör kunna göra honom valbar vid de val till kommunens styrelse och nämnder som förrättas i december månad. Om tvist skulle uppstå mellan olika kommuner om vederbörandes mantalsskrivningsort och den kommun vartill han flyttat förlorar målet, bör han frånträda sina uppdrag på sätt som redan sägs i § 7 i kommunallagen. Hans valbarhet upphör då, och han frånträder då enligt denna paragraf automatiskt sitt uppdrag.

Enligt vår mening bör en utredning komma till stånd rörande möjligheterna att undanröja de otillfredsställande verkningar vartill gällande bestämmelser sålunda kan leda. För att utforma regler som tillgodoser det angivna syftet kan man välja olika tillvägagångssätt.

En möjlighet vore att valbarhet skulle vinnas genom ett interimistiskt fastställande av mantalsskrivningen. Det torde även finnas utvägar som innebär mindre långt gående reformer. Sålunda kunde det bl. a. övervägas att bygga den kommunala röstlängden på kyrkobokföringen och icke på mantalsskrivningen, en ordning varigenom den otillfredsställande konsekvensen av gällande regler skulle undanröjas, att rösträtt vid allmänna kommunalval kan få utövas i en kommun, varifrån den röstberättigade varaktigt utflyttat.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag, syftande till att bereda personer som flyttat mellan kommuner valbarhet till inflyttningssamfundens styrelser och nämnder tidigare än kommunallagarnas nu gällande bestämmelser medger.

Stockholm den 27 januari 1965

Einar Larsson

i Borrby

Karl Boo

Erik Larsson

i Öskeviksby

Claes Elmstedt